Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi
KIRJE

Kirjeen nro
Kirjeen numero

Asian nro
ÅLR 2026/6516

Päiväys
22.10.2026

Viite
Eduskunnan suuren valiokunnan 14.10.2026 esittämä pyyntö, Lausunto asiasta U 60/2026 vp

Eduskunnan suuri valiokunta
suuri.valiokunta(at)eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Gustav Blomberg, toimistopäällikkö

Asia

Maakunnan hallituksen näkemyksiä komission ehdotuksesta päästökauppadirektiivin sekä MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen muuttamisesta

Taustaa

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta kirjallisen lausunnon asiassa U 60/2026 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (meriliikenteen MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen muuttaminen).

Euroopan komissio antoi 17.7.2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY (jäljempänä päästökauppadirektiivi) sekä markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään ja sen toiminnasta annetun päätöksen (EU) 2015/1814 (jäljempänä markkinavakausvarantopäätös) muuttamisesta (COM(2026) 616 final). Komissio antoi samalla myös ehdotuksen asetukseksi meriliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen tarkkailusta, raportoinnista ja todentamisesta annetun asetuksen (EU) 2015/757 (jäljempänä MRV-asetus) ja uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1805 (jäljempänä FuelEU Maritime -asetus) muuttamisesta (COM(2026) 620 final) siltä osin kuin asetukset liittyvät päästökaupan toimintaan.

Komission edellä mainitut direktiivi- sekä asetusehdotukset ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa ja täydentävät toisiaan.

Päästökauppadirektiivin sekä MRV-asetuksen ja FuelEU Maritime -asetuksen muuttamista koskevien komission ehdotusten käsittelyn yhteydessä maakunnan hallituksen mielestä erityisen tärkeitä kysymyksiä ovat matkustaja-alusten ja matkustajarahtilaivojen

saaripoikkeuksen jatkaminen, nykyisen soveltamisalan laajentaminen aluksista, joiden bruttovetoisuus on 5 000, aluksiin, joiden bruttovetoisuus 400, ja päästökaupan huutokauppatulojen käyttö.

Maakunnan hallituksen kanta ja perustelut saaripoikkeuksen jatkamiselle

Ahvenanmaan maakunnan hallitus korostaa, että oikeudenmukaisen siirtymän periaatteen säilyttäminen on tärkeää. Siihen liittyen maakunnan hallitus toteaa, että saaret, joilla ei ole tie- tai rautatieyhteyttä mantereelle, ovat edelleen muita alueita riippuvaisempia meriliikenteestä yhteyksissään muuhun maailmaan. Jotta pienen väestömäärän saarten yhteydet säilyisivät vuoden 2030 jälkeen, on tärkeää, että päästökauppadirektiivissä, MRV-asetuksessa ja FuelEU Maritime -asetuksessa löydetään tapoja, joiden avulla näiden saarten meriliikenteen mahdollisuudet saadaan turvattua.

Siksi maakunnan hallitus katsoo, että päästökauppadirektiivin tulee jatkossakin mahdollistaa se, että jäsenvaltiot voivat päättää saarille liikennöivien matkustaja-alusten ja matkustajarahtilaivojen jättämisestä päästökaupan ulkopuolelle myös vuoden 2030 jälkeen vielä yhdeksi määräaikaiseksi vuoteen 2035 ulottuvaksi jaksoksi. Maakunnan hallitus katsoo, että poikkeusta (yhdessä muiden poikkeusten kanssa) tulisi arvioida viimeistään syyskuussa 2033 siten, että komissiolla olisi mahdollisuus ehdottaa poikkeuksen pidentämistä, jos sen katsotaan olevan tarpeen.

Maakunnan hallituksen käsityksen mukaan saaripoikkeuksen jatko varmistaisi saarilla liikennöivien toimijoiden taloudelliset toimintaedellytykset. Nykyinen saaripoikkeus auttaa valtakunnan ja Ahvenanmaan välisen lauttaliikenteen säilyttämisessä.

Maakunnan hallituksen arvion mukaan monille Ahvenanmaalle ja Ahvenanmaan kautta liikennöiville matkustajaliikenteen reiteille ei ennen vuotta 2030 ole nähtävissä hyviä ja realistisia vaihtoehtoja täydelliseen siirtymään fossiilisista polttoaineista fossiilittomaan energiaan ottaen huomioon merenkulkualan investointien suuruuden ja hitauden. Merenkulun päästövähennysvaatimusten tiukentumisen myötä vaarana on, että toimijat lakkauttavat kannattamattomia reittejä tai vuoroja Ahvenanmaalle suuntautuvassa tai Ahvenanmaan kautta kulkevassa liikenteessä, jos saaripoikkeusta ei jatketa vuodesta 2030 eteenpäin. Maakunnan hallituksen arvion mukaan saaripoikkeus on tärkeä elementti, joka edistää vapaata liikkuvuutta, Itämeren alueen integraatiota ja erityisesti Ahvenanmaan hyvien matkustaja- ja tavaraliikenneyhteyksien säilymistä. Kuten muutkin EU:n pienet saaret, joilla ei ole tie- tai rautatieyhteyttä, Ahvenanmaa on täysin riippuvainen kustannustehokkaasta meriliikenteestä sekä matkustaja- että tavaraliikenteen osalta. Jos yhteyksiä vähennetään tai niiden kustannukset asiakkaille kasvavat, suuri osa maissa käytävästä kaupasta ja matkustajaliikenteestä kärsii. Näistä syistä saarten matkustajaliikennettä koskeva poikkeus on turvattava tulevan päästökauppadirektiivin uudistuksen yhteydessä.

Soveltamisalueen laajentaminen pienempiin aluksiin

Komission ehdotuksen mukaan päästökauppajärjestelmän soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös sellaisten pienempien alusten päästöjä, joiden bruttovetoisuus on välillä 400 ja 5 000. Maakunnan hallitus toteaa, että komission ehdotuksessa tämä ei koske matkustaja-aluksia eikä matkustajarahtilaivoja, mikä tarkoittaa sitä, että saaristoliikenne ei ehdotuksen mukaan kuuluisi päästökaupan piiriin.

Komission ehdotuksessa laajennetaan myös energiankulutusta koskevia raportointivaatimuksia koskevat FuelEU Maritime -asetuksen säännöksiin liittyvät raportointivelvoitteet koskemaan myös aluksia, joiden bruttovetoisuus on välillä 400–5 000.

Päästökauppatulojen käyttö

Jäsenvaltioiden päästöoikeuksien huutokauppatulojen käyttöä ohjattaisiin ehdotuksen mukaan entistä enemmän päästökauppasektorille (päästökauppadirektiivin 10 artiklan 3 kohta). Voimassa olevien säännösten mukaan jäsenvaltioiden tulee käyttää kaikki päästökaupasta saatavat tulot tai niitä vastaava summa päästökauppadirektiivissä mainittuihin tarkoituksiin. Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot käyttäisivät vuodesta 2031 alkaen vähintään 50 prosenttia päästökaupan huutokauppatuloista (tai tätä vastaavan summan) vihreän siirtymän tukemiseen ETS-sektoreilla. 10 artiklan 3 kohdasta käy ilmi, mihin tarkoituksiin huutokauppatuloja tulee ja voi käyttää. Päästökauppatuloja ei myöskään saisi käyttää tarkoituksiin, jotka pidentävät riippuvuutta fossiilisista energianlähteistä tai heikentävät mahdollisuuksia saavuttaa EU:n pitkän aikavälin ilmastotavoitteet (vuoden 2040 ja vuoden 2050 tavoitteet). Velvollisuus vahvistaisi päästökauppasektorin investointien rahoitusta. Maakunnan hallitus katsoo, että komission ehdotusta ei tältä osin tule heikentää ja että lisäksi olisi harkittava 50 prosentin osuuden korottamista ETS-sektorien siirtymän edistämiseksi.

10.6.2026 hyväksytyn saaria koskevan EU:n strategian[1] mukaisesti komissio katsoo, että jäsenvaltioiden tulee tukea saaria liikenteeseen ja kuljetuksiin liittyviin haasteisiin vastaamisessa, erityisesti kohdentamalla osan EU:n päästökauppajärjestelmän kansallisista tuloista päästöttömien liikenneratkaisujen ja niihin liittyvien investointien käyttöönoton nopeuttamiseen ennen kaikkea merenkulussa ja ilmailussa. Lisäksi jäsenvaltioita kehotetaan sisällyttämään tuleviin kansallisiin ja alueellisiin kumppanuussuunnitelmiinsa kohdennettuja toimenpiteitä, joilla vastataan saarten kehityshaasteisiin, mukaan lukien liikenteeseen, palveluihin ja infrastruktuuriin liittyvät toimenpiteet. Näin ollen maakunnan hallitus katsoo,

[1] Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: saaria koskeva EU:n strategia {SWD(2026) 520 final}

että tietty osa jäsenmaiden päästökaupan huutokauppatuloista tulisi kohdentaa saarille ja että tämä vaatimus pitäisi sisällyttää 10 artiklan 3 kohdassa lueteltaviin tarkoituksiin.

Maakunnan hallitus katsoo yleisellä tasolla, että päästökaupasta saatavat kansalliset tulot on kohdennettava tiukasti takaisin päästökauppajärjestelmään kuuluville sektoreille näiden sektoreiden vihreän siirtymän tukemiseksi.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan asian eduskuntakäsittelyn yhteydessä antama lausunto

Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa liikenne- ja viestintävaliokunnan asiasta 15.10.2026 antamaa lausuntoa. Maakunnan hallitus pyytää suurta valiokuntaa kiinnittämään huomiota liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntoon ja pyytää valiokuntaa erityisesti ottamaan huomioon liikenne- ja viestintävaliokunnan saaripoikkeusta ja kansallisten huutokauppatulojen käyttöä päästökauppaan kuuluville sektoreille koskevat näkemykset.

Ministeri Jesper Josefsson

Toimistopäällikkö Gustav Blomberg